

MUZEJ
LIKE
GOSPIĆ

*Kulturna
povijesni
odjel*

KULTURNO – POVIJESNI ODJEL

Građa Kulturno – povijesnog odjela obuhvaća znatan broj primjeraka iz vremena Turaka i perioda Vojne krajine te pruža obilan materijal za sliku ličkog kraja.

Brojni vrijedni predmeti potječu iz obiteljskih ostavština. Neprocjenjiva je i zbirka plemićke obitelji Milana Šporčića - Kosinjskog iz Zagreba. Od 3000 primjeraka raznog arhivskog i umjetničkog materijala, naročito mjesto zauzimaju plemićki grbovi obitelji, a posebice porodični plemićki grb obitelji Orešković iz Široke Kule pokraj Gospića, kao i pismo o plemstvu Marije Terezije izdato u Beču 23. svibnja 1761. godine u kojemu carica daje kapetanu Matiji Oreškoviću nadimak

Grube alias Oreskovich Mathias von Breithen – Thurn.

Značajno je spomenuti predmete iz naslijeđa obitelji Vitas iz Gospića s početka 20. st. i nekolicinu dokumenata obitelji Rukavina iz Trnovca. Nemjerljivu vrijednost i osobit povijesni značaj za grad Gospić i prošlost Like ima povelja s pečetom i potpisom Marije Terezije iz 1757. godine, pisana rukom njemačkom goticom na pergament – papiru, kojom se plemenitim proglašavaju Paulo i Georgio Ruckavina iz Trnovca.

U Odjelu se nalaze i mnogi predmeti iz kuće obitelji Mire Čanić, od kojih je najupečatljiviji koncertni glasovir.

Tijekom 90-ih godina 20. st., u Kulturno – povijesnom odjelu su se oformile dvije zbirke – Zbirka oružja i Zbirka pokušva.

Zbirka oružja broji 67 predmeta, od toga 44 vatrenog, a ostalo pripada kategoriji hladnog oružja s pripadajućim koricama. Među eksponatima Zbirke oružja za nas je vrlo dragocjena puška „dalmatinska“, na kremen iz 18. stoljeća, posljednjeg ličkog hajdučkog harambaše Laze Škundrića, bogato urešene gravurama biljne ornamentike s tragovima srebra i signaturom majstora s arapskim tekstom.

Blistav primjerak hladnog oružja je jatagan s koricama (turska sablja, dimiskija) koji je izrađen na kraju 18. ili početkom 19. stoljeća, s prikazom reljefne ornamentike i srebrom tauširan turski natpis s izrekama iz Kurana, signaturama majstora oružara i vlasnika jatagana.

Zbirka pokućstva sadrži 30 predmeta koji su većinom otkupljeni, a pojedini i darovani. Zbirka, u kojoj su dijelovi namještaja, glazbene sprave i instrumenti, svjetiljke, satovi, ogledala i niz drugih predmeta, stvara jasnu sliku razvoja srednjeg građanskog sloja na području Gospića i njegove šire okolice s kraja 19. i početka 20. stoljeća.

Povodom manifestacije *Noć muzeja* 2010. godine na katu Muzeja, koji se nadovezuje na galerijski prostor, otvoren je za javnost Stalni postav Kulturno – povijesnog odjela. U njemu je Zbirka pokućstva bitan segment s izdvojenim najzanimljivijim primjercima.

Starinom i vrsnošću izrade ističu se darovani predmeti Ade Došen: vitrina u empire – stilu s kraja 18. ili početka 19. stoljeća, kao i pisaća komoda (sekreter) oblikovana u stilu bidermajera između 1810. i 1840. godine.

Ljepota izrade uočava se kod kanapea obitelji Mile Jengića iz Gospičke Kaniže. Primjerak pripada kasnoj secesiji, presvučen zelenom presvlakom goblenskog tkanja sa crvenim cvjetnim uzorcima.

Velik broj predmeta u Zbirku je došao iz doma Matilde Mirić iz Gospića gdje se izdvaja vrlo dobro ušćuvan podni sat standardne produkcije, izrađen s kraja 19. ili početka 20. stoljeća.

U postavu zauzima važno mjesto i gostioničarski orkestrion iz Njemačke s početka 19. stoljeća, otkupljen od Mile Pintara iz Gornjeg Kosinja. Smatra se da je ovaj pradjed džuboksa prvi glazbeni automat koji je došao u Liku prije Prvog svjetskog rata. Pored njega se ističe i gramofon koji potječe iz 1925. godine, također iz Kosinja.

Izuzetan primjerak je i dar obitelji Herman - viseća svjetiljka iz gospičke stare gradske ljekarne, iz prve polovine 20. stoljeća, koja danas i dalje služi svojoj namjeni i krase prostor Muzeja.

Postav iz Kulturno – povijesnog odjela će se i dalje nadopunjavati i kao takav uspješno prezentirati bogatu kulturno – povijesnu ostavštinu Like.

Matrimonium perperam et irregulari
modo, et contra Secretatus Administrationem
in tibi in iura tua competente per
terram et contra Secretatus Administrationem
perperam et irregulari modo et contra Secretatus
Administrationem.

28. 1.

Die 11. Januarij Jo. Mathaus Vujnovića, Secretarius
tertia denunciatione, nulloque defecto impedito
coniunxi in S. Matrimonium Leopoldum filium
Leopoldi cum filia Stephani Mikšević Matšić, ge
natis testibus Mathia Kowalewicz et Alex. et
Die 11. Februarij Jo. Mathaus Vujnovića, Secretarius
presentibus tribus denunciationibus, nulloque defe
ctamento coniunxi in S. Matrimonium Marci
Spodich viduam cum filia Dujie Ljubicich et
presentibus Simone Kucellich et Nicolae. Jo.
Die 12. Martij Jo. Mathaus Vujnovića, Secretarius
presentibus tribus denunciationibus, nulloque defe
ctamento coniunxi in S. Matrimonium
Favilichiam cum filia Stephani Ljubicich et
Magdalena. presentibus notis testibus Mat
thia, et Antonio Koglich.
Die 11. Junij Jo. Mathaus Vujnovića, Secretarius
tertia denunciatione, nulloque defecto imp
coniunxi in S. Matrimonium Mathias
et Mariam benedictam cum filia The
barae presentibus notis testibus
et perhibitis.
Die 12. Martij Jo. Mathaus Vujnovića, Secretarius

Nakladnik: **Muzej Like Gospić**
Za nakladnika: **Vesna Bunčić, prof.**
Autorica teksta: **Vesna Bunčić, prof.**
Tehnička priprema: **Martina Vujnović**
Fotografije: **Ivan Oroslan, Iva Maras**
Grafička priprema: **Zvonimir Šuper**
Tisak: **Tiskarski obrt 3m, Gospić**
Naklada: 500 primjeraka
Gospić, 2011.

